

Ajuntament de Lleida

Acta Fòrum de l'Aigua 2023

Data: 26 d'octubre de 2023

Hora: 9.30h

Hora d'acabament: 12.30h

Lloc: Palau de Congressos de la Llotja. Avinguda de Tortosa, 4

Assistents:

Fèlix Larrosa, alcalde

Begoña Iglesias, primera tinenta d'alcaldia

Alberto Puivecino, secretari de sostenibilitat, mobilitat i medi ambient de CCOO

Amadeu Ros, president CR Canal d'Urgell

Carles Estaran, president de la comissió Aigua, Col·legi Oficial Agrònoms COAC

Carlos Cantero, Agrotecnio

Elisenda Pardell, tècnica Medi Ambient

Esmeralda Rourera Torrelles, presidenta territorial de Lleida i vocal de la Junta de Govern de la Comunitat General del Canal Catalunya i Aragó.

Ferran de Noguera, SSTT Agricultura

Francesc Quintilla, cap delegació Lleida i Tarragona, Aqualia

Gabriel Anzaldi, Fundació Eurecat

Jaume Terés, arquitecte Ajuntament de Lleida

Joan Casanovas, gerent, Aqualia

Joan Girona, investigador programa Ús eficient de l'aigua, IRTA

Joan Muntané, tècnic Medi Ambient

Joan Queralt, assessor, Grup municipal PSC

Joel Zamora, IPCENA

Jordi Domingo, cap de Servei de Serveis Urbans de Ajuntament de Lleida

Jose Crespín, subdelegat del Govern

Jose Luis Aguila, secretari general, UGT

Josep M. Gardenyes, COELL

Josep M. Joanmartí, president, Sèquia La Plana de Sant Ruf

Josep Maria Jové Aresté, president Comunitat de regants del Segarra - Garrigues

Josep Sellart, coordinador territorial de la Plana de Lleida d'Unió de Pagesos

Laura Bergés - portaveu del grup municipal Comú de Lleida

Lluís Sastre, cap demarcació territorial de Lleida, Agència Catalana de l'Aigua

M. Rosa Armengol, secretària general, FECOM

Mar Leon, gerent de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA)

Maria Casoliva, representant territorial de Lleida Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya

Marta García Setó, assessora jurídica, grup municipal PSC

Ajuntament de Lleida

Meritxell Domingo, responsable coordinadora de Sostenibilitat de l'Ajuntament de Lleida

Miquel Aran, gerent, Parc Agrobiotech

Narciso Pastor, vicerector d'Infraestructures, Universitat de Lleida

Néstor Serra, Unió de Pagesos membres de la Permanent Comarcal del Segrià

Orland Martí Rovira, vocal de la Junta Directiva de Lleida del COAC, Col·legi Oficial Agrònoms COAC

Pere Roqué, president d'ASAJA

Pietat Pizarro, tècnica de Medi Ambient, Ajuntament de Lleida

Rafael Oncins, president, FECOM

Ramon Piqué, President de Canal de Pinyana

Ricard Godia, membre Junta Mercolleida

Sandra Casas, Fundació Eurecat

Santi Planas, assessor de la comunitat de regants d'Agrotecnio

Santiago Caudevella, Unió de Pagesos

Jordi Ciuraneta, PIMEC Tarragona

Toni Baró, president FAVLL

Violant Cervera, portaveu, grup municipal Junts per Catalunya

Xavier Vidal, comunitat regants Sèquia Fontanet

Excusen l'absència:

Absents:

Ordre del dia

- 1 Benvinguda i presentació a càrrec del Sr. Felix Larrosa i Piqué, Alcalde de Lleida.
- 2 Diàleg - Trobada: SEQUERA, PRESENT I FUTUR, moderat per la Sra. Ares Escribà, periodista, del gabinet de l'Ajuntament de Lleida.
- 3 Debat amb els representants de les institucions i entitats assistents.
- 4 Cloenda a càrrec del Sr. Felix Larrosa i Piqué, Alcalde de Lleida.

Desenvolupament de la sessió:

1 Benvinguda i presentació

En primer lloc el senyor **Fèlix Larrosa** inicia la sessió exposant l'objectiu de la reunió: abordar la sequera, l'aigua i el riu a les nostres terres, tot activant la governança entre

Ajuntament de Lleida

els principals poders locals, institucions i agents per tal de recollir opinions i iniciatives i proposar mesures de forma conjunta.

- En segon lloc pren la paraula la senyora **Mar Leon**, gerent de l'ACA qui exposa que els 30 mesos sense pluges "normals" han obligat a fer polítiques i accions per "estirar l'aigua" per tal de garantir els recursos a tots els sectors i incrementar-ne la resiliència. A continuació dona a conèixer els punts clau de la recent aprovada Llei del Parlament 9/2023, de mesures extraordinàries i urgents per a afrontar la situació de sequera excepcional a Catalunya, com són a banda d'impulsar accions estructurals (digitalització, mecanització...), la coordinació entre diferents sectors i el món local per l'abastament domèstic; la *Unitat de suport del món local*, amb recursos i servei d'assessorament per als ajuntaments; la posada a disposició als municipis de tot el territori (1500 municipis) ajuts de l'ordre de 50M€ per la millora de l'eficiència de les xarxes. També explica que la llei preveu ajuts "de xoc" de recolzament per a la recuperació de pous existents, tractament de nous pous amb osmosi inversa, per impulsar l'aigua regenerada (6M€) per usos municipals i per l'agricultura. Finalment expressa la importància d'abordar el tema de la gestió de l'aigua de forma planificada i preveient possibles escenaris de futur, a través de la Taula Nacional de l'Aigua.
- Seguidament intervé el senyor **José Crespín**, subdelegat del govern, amb les següents reflexions:
 1. El repte climàtic: La sequera severa degut a uns dèficit de precipitacions enguany de l'ordre de 12% menys del que es consideraria normal, a tota la conca, 25% menys a la conca del Segre, juntament amb el dèficit de la campanya anterior (20-22) de l'ordre del 13%, sumat als estius més calorosos, i la disminució de les nevades (la passada temporada la meitat del que es normal) fa que s'intensifiqui el context de la sequera. Aquest fet es trasllada a les reserves dels nostres embassaments. A 31 de maig, els embassaments de la conca de l'Ebre els nivells d'aigua són els més baixos dels darrers 25 anys. **Aquest fet motiva la necessitat d'implantar mesures d'estalvi**
 2. L'esforç per la modernització de les infraestructures hídriques, a través de convocatòries de subvencions per a la gestió més sostenible i eficient d'aquestes. En aquest sentit s'han destinat 56M€ per a la modernització dels regadius.
 3. La importància del regadiu, ja que el secà està, sota aquestes circumstàncies, està deixant de ser productiu, i la necessitat d'optimitzar al màxim els recursos hídrics per garantir els nivells òptims de producció.

2 Diàleg- trobada

Ajuntament de Lleida

La senyora Ares Escribà presenta les tres xerrades, dels ponents convidats, les presentacions de les quals van ser:

- **Disponibilitat del recurs aigua, afectacions a la ciutadania.** Sr. Jordi Domingo, enginyer i Cap de Serveis Urbans de l'Ajuntament de Lleida
- **Eficiència de l'ús de l'aigua en l'agricultura i altres usos** Sr. Joan Girona i Gomis, investigador sènior del Programa Ús eficient de l'aigua en l'Agricultura i Delegat Institucional de l'IRTA a les Terres de Lleida i Pirineus.
- **L'aigua: estratègies per a un nou paradigma. De la Plana de Lleida a la ciutat.** Sra. Alba Terés, arquitecta i premiada a la Biennal Espanyola d'Arquitectura i Urbanisme pel seu treball de final de grau i màster de la URV

3 Debat amb els representants de les institucions i entitats assistents: recull de les intervencions

Sra. Violant Cervera, Grup municipal Junts per Catalunya

Expressa la importància de les inversions i la modernització del rec, per la qual cosa demana que ajuda a les administracions supramunicipals. També que es treballi en el desplegament de les dessalinitzadores com un altre recurs per l'abastament de l'aigua. Finalment expressa la importància de què en un tema d'importància com aquest hi hagi implicació i esforç de tots i cadascú dels agents implicats i que les administracions hi col·laborin.

Sra. Laura Bergés, Grup municipal Comú de Lleida

Expressa la necessitat que també es considerin els canvis d'hàbits (l'alimentació) a l'hora de buscar solucions per reduir el consum d'aigua. Donat que el repte del finançament és clau, insta a les administracions de l'Estat i la Generalitat a que facin majors esforços en inversions i finançament al sector.

Sr. Narciso Pastor vicerector Universitat de Lleida

Expressa la preocupació de la UdL davant del repte del canvi climàtic. Indica que a nivell de conca, el règim hidrològic està molt alterat, accentuat per l'abandonament dels camps productius en capçalera i la reforestació, provocant un impacte important en la recessió dels rius.

Ajuntament de Lleida

Finalment ha explicat que l'increment de la demografia i dels canvis alimentaris ens porta a la necessitat de generar més aliments i de fer-ho de forma més eficient. Expressa la necessitat d'informar molt bé a la població sobre tot el que cal millorar. Manifesta que la UdL vol ser centre de referència com a generador de coneixement per afrontar el repte i posa a la disposició dels membres del Fòrum un decàleg d'idees i recursos generats a la UdL.

Sr. Santi Planas Investigador sènior, assessor de la comunitat de regants d'Agrotecnio
Esmenta que si hem après quelcom, amb la sequera d'aquest any, és que el Segre està al límit de les seves possibilitats.

En aquest sentit destaca que els agricultors del Segrià (amb regs de diversos canals) s'han sortit prou bé de la sequera gràcies a una bona regulació dels cabals. Destaca la importància de les reserves de regulació intermèdia (com per exemple, les Basses del Canal de Pinyana), en aquesta bona regulació.

Aquesta experiència aconseguida per gestionar l'escassetat de l'aigua, ha d'incloure també als habitants i turistes del territori.

Exposa que l'elevat cost de la òsmosi inversa, fa que sigui una tecnologia inassumible a gran escala.

Proposa com a eina de control i per gestionar la manca d'aigua, que tota l'aigua consumida es comptabilitzi i es tarifiqui per consum, també en agricultura. De manera que les restriccions es puguin aplicar en funció de l'eficiència en l'ús de l'aigua.

Cal renovar el model econòmic de l'agricultura. Recorda que l'agricultura i la ramaderia són peces fonamentals a Lleida. Que sense agricultura no hi ha res, però que sense irrigació, tampoc.

Finalment, posa de relleu la necessitat de que els regants participin en la presa de decisions del repartiment de l'aigua, i que els ciutadans acceptin que gran part de l'aigua ha d'anar dirigida a la producció d'aliments. En aquest sentit, esmenta el Pacte de l'Aigua, com a espai o eina per aconseguir aquests acords.

Jordi Siuraneta (PIMEC)

Posa de relleu la importància del debat territorial i la necessitat d'ajuntar el món urbà i rural, i de que és necessària la complicitat en benefici d'un progrés econòmic i social.

Esmenta que la FAO ja ha posat de manifest que al 2030 pot haver falta d'abastament d'aliments a Europa.

Ajuntament de Lleida

Reclama més acció que “posició”, que l’activitat empresarial faci també un ús sostenible, una unificació de la legislació actual referent a l’aigua, i que les Taules de debat han d’estar connectades entre si.

Posa de relleu la importància del Pla d’Infraestructures per damunt del municipis, a nivell de Catalunya, i fins i tot, d’Europa, i la necessitat de que hi hagi màxima connexió entre les administracions. Finalment ha emfatitzat que el sector agroalimentari no gasta aigua, sinó que la utilitza.

Joan Cava (president d’Agrupem)

Exposa les següents preguntes:

- 1 Sobre la qualitat de l’aigua, i d’acord amb el nou Real Decret 3/2023 de la qualitat de l’aigua, recentment aprovat hi ha nous criteris de qualitat de l’aigua a aplicar. A qui li correspon el control de qualitat per garantir el seu compliment?

Resposta (Mar Leon, ACA): Pel que fa a les aigües de consum hi haurà un període d’adaptació degut a que al baixar nivells d’aigua s’incrementen els nivells de concentració d’elements. En aquest sentit es preveu un pla d’adaptació amb un seguiment de control més exhaustiu d’aigües per arribar en el termini que marca el Reial decret. Pel que fa al subministrament d’aigües és competència municipal.

La responsable de l’ACA esmenta també els ajuts de subministrament en alta (per a la captació d’aigua), i la recuperació de pous amb tractaments (situació en la que l’òsmosi inversa pot tenir sentit).

A nivell de gestió forestal, l’ACA parla de l’Aigua Blava (la que circula pels rius), però també de l’Aigua Verda, la que capta la massa forestal. I destaca la importància de la gestió d’aquesta aigua per tenir més disponibilitat del recurs hídric.

Finalment, destaca la necessària empatia per tots els sectors i territoris, el que es pretén aconseguir en el Pacte Nacional de l’aigua.

- 2 Sobre l’aigua industrial a Lleida, quins són els consums? i quines mesures aplica el sector industrial en cas de situació d’emergència per sequera (mesures del Pla de sequera municipal)?

Resposta Jordi Domingo (Ajuntament de Lleida): El consum industrial a Lleida és de l’ordre del 24-25% del total, en front al 64-65% domèstic i 7-8% d’usos municipals. Els darrers anys es constata un descens en el consum d’aigua industrial (conseqüència de la implantació de sistemes de regeneració d’aigües, etc., per part del sector de la indústria.

Ajuntament de Lleida

El Reglament de sequera preveu, en part, limitacions a nivell industrial però en àmbits molt concrets (sistemes de refrigeració,...). Com a estratègia, l'Ajuntament preveu la intervenció allà a on hi hagi un major consum, amb el que les accions podran tenir també un major efecte. Finalment, destaca la importància de la pedagogia de l'estalvi d'aigua entre la ciutadania. Sensibilització que ja es va iniciar amb la sequera del 2006.

Amadeus Ros (president de la Comunitat de Regants dels Canals d'Urgell)

Expressa que des de la comunitat de regants, davant la situació de sequera van aprovar per unanimitat les mesures de sacrificar els farratges (vinculats amb ajuts) i sacrificar la producció de la fruita en alguns casos per evitar la mortalitat dels arbres fruiters, i demana la col·laboració de l'ACA i la CHE. En aquest sentit s'ha dut a terme una 1a reunió formal amb el DARP per engegar la modernització de 1500Ha, i d'altra banda el govern de l'Estat farà nous embassaments.

Finalment esmenta que la comunitat van proposar un projecte per recuperar els valors ambientals amb la millora de la biodiversitat i d'adaptació de les antigues casetes dels canalers, com a preservació del patrimoni històrico-cultural vinculat a l'aigua.

Gabriel Anzaldi Fundació EURECAT Lleida

Com a centre tecnològic de Catalunya destaquen que ells sempre han donat prioritat a la proximitat al territori i a que la tecnologia arribi a les empreses. En aquest sentit a Lleida, han treballat especialment en el coneixement integrat del cicle de l'aigua (IA)

Recorda que a nivell planetari, l'aigua és finita, i posa de relleu, també, la transversalitat de l'aigua, que afecta també a la producció d'energia, a la bioeconomia circular i a la salut.

A nivell de digitalització i modernització de l'ús i el cicle de l'aigua proposa anar un pas més enllà, i pensar que totes les dades que es generaran transformaran els processos, amb el que caldrà canviar també, la forma de prendre decisions.

Finalment, planteja que el coneixement, la innovació és important, però aquesta ha de poder arribar a la indústria, i per això calen infraestructures d'experimentació i prova.

Sandra Cases (Responsable de la línia d'aigua d'EURECAT)

Planteja el repte de la utilització de l'aigua de Km 0, centrada en la reutilització de l'aigua, incloent les aigües grises dels edificis, i a nivell de territori, la reutilització per a usos agrícoles d'aigües alternatives, amb diferents qualitats. En aquest sentit destaca que cal més recerca per valorar l'impacte en la salut i en el medi d'aquestes aigües.

Ajuntament de Lleida

Planteja també l'ús de l'aigua regenerada per a usos potables, amb el risc sanitari i ambiental que aquesta reutilització pot suposar, però que alhora permetria alliberar recursos hídrics per a altres usos. Malgrat tot, destaca que tot això suposaria també un consum d'energia i recursos.

Finalment, proposa la utilització de tecnologies més integrades en l'entorn, tecnologies Basades en la Natura.

Francesc Quinquilà (Aquàlia)

Es refereix bàsicament a l'Aigua potable, destacant que a les conques catalanes de l'Ebre (Lleida i Tarragona), aquesta suposa el 3% del consum d'aigua, havent també un 2% industrial, un 2% ramader i el 93% restat, ús agrícola de l'aigua, mentre que a les conques internes catalanes, el 43% del consum d'aigua és per abastament, el 2% per ramaderia... etc. Aquesta diferència es deu a la baixa població i la gran quantitat de terreny agrícola de la zona de Lleida.

En el cas del municipi de Lleida, la bona gestió i planificació de la xarxa d'aigua potable és el que ha permès arribar a rendiments del 87% de rendiment de xarxa, en el 13% restant, no només s'inclouen pèrdues o fuites, sinó també altres aspectes. En aquest sentit, és important la construcció d'infraestructures, com la millora que s'ha realitzat a la Mancomunitat de Pinyana.

El que queda per fer, a nivell d'eficiència, d'aquí en endavant és el PERTE, que tindrà una dotació de 7 M€, i que afectarà en un 72% a l'aigua potable, però en un 28% al clavegueram. Les actuacions previstes, en aquest marc són:

- Instal·lació de comptadors intel·ligents als usuaris
- Sectorització de la xarxa de distribució (dividir la ciutat en 44 sectors), el que facilitarà la detecció de fuites.
- Millora del telecontrol
- Instal·lació de sensors a la xarxa (per mesurar la pressió, cabal, paràmetres de qualitat de l'aigua)

Tot això permetrà saber què passa a tot arreu i en tot moment, el que connectat a softwares d'intel·ligència artificial permetrà preveure averies i anticipar-se en la seva prevenció.

Destaca també la dificultat que tenen molts municipis petits, per fer una gestió eficient de l'aigua, molts no tenen ni comptadors individualitzats,... pel que destaca la inversió important de les administracions en aquest aspecte, aportant recursos a aquests municipis.

Esmenta també la Col·laboració públic/privada, rellevant en aquests àmbits.

Ajuntament de Lleida

Sr. Josep M. Jové (President de la Comunitat de Regants del Segarra-Garrigues)

Resalta la idea que els agricultors no gasten l'aigua, sinó que la utilitzen, per produir aliments. En aquest sentit posa de relleu, com aquest any, amb la sequera, els cultius de secà (vinya, ametllers, oliveres), no han produït.

Si cada cop som més habitats, que requerim més aliments, i de més qualitat, però tenim clar que no tindrem més aigua, ens cal més recerca i ajuts per fer aquesta producció d'aliments més eficient.

Aporta dades sobre els tipus de reg de la comunitat de regants. En el cas del provinent del pantà de Rialp, és un reg històric, per "atesa", en el cas del reg del Segarra-Garrigues, que són 20.000 Ha regables, es al 100% un reg localitzat (gota a gota, per als arbres) o per aspersió en el cas dels cereals (on ja s'estan fent proves també per tenir un reg localitzat/soterrat en aquests cultius).

Destaca la estació de Telecontrol del Canal Segarra-Garrigues (situada a Tàrrega), que permet racionar l'aigua per cultius i mesos, assignant a cada regant una quantitat d'aigua específica, el que permet un major control del consum d'aigua.

Malgrat tot, destaca que aquest reg modernitzat, ha d'anar acompanyat del "factor humà", és a dir, d'una formació i informació adequada als regants, que han d'aprendre com gestionar-lo i com utilitzar la informació. És a dir, la mateixa dotació d'aigua pot donar resultats molt diferents en diferents finques, també cal saber quin és el moment oportú per aportar aquesta aigua.

Sr. Joan Girona (IRTA):

Esmenta la importància de la utilització de les aigües residuals depurades, tot i que en aquest sentit, és a la costa on es genera la major part d'aquestes aigües, mentre que la major demanda d'aigua és a l'interior, amb el que caldria alguna xarxa o infraestructura per connectar els espais.

Posa de relleu que és cert que l'Agricultura és el principal usuari de l'aigua regulada o controlada, però aquesta, l'aigua controlada, suposa només el 10% de l'aigua present a Catalunya. El 90% de l'aigua a Catalunya, es troba en forma de l'aigua dels rius, l'aigua dels boscos, ... és a dir, és aigua no regulada.

A nivell de l'aigua associada a la producció d'aliments, destaca que cal adaptar les dietes a alternatives amb menor consum d'aigua i, sobretot, que cal lluitar contra el malbaratament alimentari.

Sra. Mar León (Gerent ACA):

Respecte a la digitalització, destaca la importància de les dades i les eines per prendre decisions.

Ajuntament de Lleida

Comparteix l'experiència realitzada al riu Llobregat respecte a la reutilització de l'aigua regenerada, dins del mateix riu, l'aigua regenerada es porta aigües a munt, i es barrega amb les aigües fluvials, abans de tornar a ser captada per fer aigua potable.

Esmenta el projecte WATER RE-USE, que va permetre desenvolupar una calculadora de "Petjada Hídrica", disponible a la web, que mesura el consum d'aigua, directa i indirecte, associat a cada persona, en funció dels seus hàbits. Recomana a tothom utilitzar-la pels sorprenents resultats, que s'obtenen.

4 Cloenda a càrrec del Sr. Felix Larrosa i Piqué, alcalde de Lleida

L'alcalde agraeix les aportacions realitzades, i informa que es recolliran en una acta, i des de l'Ajuntament es traslladaran als diferents fòrums on participi l'Ajuntament de Lleida.

Destaca la importància d'establir aliances per tal d'aportar solucions i recursos eficients. Esmenta que estem fent coses bé, però encara tenim recorregut per endavant i que és important que avancem com a societat, tot fent cadascú la seva feina el millor que pugui. Aixeca la sessió.

A Lleida, 31 d'octubre de 2023